

УДК 821.162.1'05.09Сирокомля

Switłana Suchariewa

ORCID: 0000-0001-5039-582X

Oksana Wysznewska

ORCID: 0000-0001-9442-9593

ŚWIAT SŁOWIAN W DZIEŁACH I PRZEKŁADACH WŁADYSŁAWA SYROKOMLI JAKO ŹRÓDŁO INSPIRACJI TWÓRCZYCH

Streszczenie. Jednym z kluczowych zagadnień dzieł i przekładów Władysława Syrokomli jest świat Słowian ujęty na tle rozwoju epoki literackiej. Twórczość Syrokomli, z jednej strony, została oparta na teorii polskiego sarmatyzmu jako kultury szlacheckiej i odzwierciedla tradycje narodowe w postaci legend, pieśni i gawęd gminnych. Z innej strony, jest to wyraźny przejaw “czarnego romantyzmu” o motywach prasłowiańskich. Główni bohaterowie to są chłopcy i drobna szlachta zaściankowa. Motywy historyczne ogarniają okres rozwoju Polski od średniowiecza do XVIII wieku. Szczególnie miejsce w twórczości Syrokomli zajmuje pejzaż wiejski oraz motyw miłości do małej ojczyzny. Pisarz stosował sposób narracji podobny do języka prostego ludu, dlatego niektóre jego teksty poetyckie były uważane za piosenki ludowe. Osobliwości indywidualnego stylu pisarza posłużyły inspiracją dla wielu twórców słowiańskich, którzy z wielkim entuzjazmem wydawali przekłady jego dzieł, naśladowali je i parafrazowali na różny sposób. W historii literatury ukraińskiej szczególną rolę w przyswajaniu wierszy Syrokomli zajmował Mychajło Staryćkyj.

Ponadto Władysław Syrokomla zasłynął jako tłumacz całości “Kobzarza” Tarasa Szewczenki, który również przynależał do ruchu słowianofilskiego i kształtował swój styl literacki w oparciu o wzory poezji ludowej.

Słowa kluczowe: słowiański świat, romantyzm, słowianofilstwo, przekład, mała ojczyzna.

Nota o autorach: Switłana Suchariewa, doktor habilitowany nauk filologicznych, profesor, kierownik Katedry Polonistyki i Przekładu, koordynator Instytutu Polski, Wydział Filologii i Dziennikarstwa, Wołyński Uniwersytet Narodowy imienia Łesi Ukrainki; Oksana Wysznewska, doktor nauk filologicznych, docent Katedry Polonistyki i Przekładu, Wydział Filologii i Dziennikarstwa, Wołyński Uniwersytet Narodowy imienia Łesi Ukrainki.

E-mail: Sukhareva.Svitlana@vnu.edu.ua; Vyshnevsk.Oksana@vnu.edu.ua

Світлана Сухарева, Оксана Вишневська

СВІТ СЛОВ'ЯН У ТВОРАХ І ПЕРЕКЛАДАХ ВЛАДИСЛАВА СИРОКОМЛІ ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧИХ ІНСPIРАЦІЙ

Анотація: Однією з ключових тем поетичних творів і перекладів Владислава Сирокомлі є світ слов'ян, представлений на тлі розвитку літературної епохи. Творчість Сирокомлі, з одного боку, основана на теорії польського сарматизму як шляхетської культури і відображає національні традиції у формі легенд, пісень і локальних розповідей. З іншого боку, це яскравий прояв “чорного романтизму” із праслов'янськими мотивами. Головні герої – селяни і дрібна провінційна шляхта. Історичні мотиви охоплюють період розвитку Польщі від Середньовіччя до XVIII століття. Особливе місце у творчості Сирокомлі займає сільський пейзаж і мотив любові до малої вітчизни. Письменник застосував спосіб оповіді, подібний до простої народної мови, тому деякі його тексти вважаються народними піснями. Особливості індивідуального стилю автора стали інспірацією для багатьох слов'янських творців, які з великим ентузіазмом видавали переклади його творів, наслідували їх і різноманітно парафразували. В історії української літератури особливу роль в адаптації віршів Сирокомлі відіграв Михайло Старицький.

Владислав Сирокомля прославився як перекладач усього тексту “Кобзаря” Тараса Шевченка, який теж належав до слов'янофілів і і формував свій літературний стиль на основі зразків народної поезії.

Ключові слова: слов'янський світ, романтизм, слов'янофільство, переклад, мала вітчизна

Інформація про авторів: Сухарева Світлана Володимирівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри полоністики і перекладу, факультет філології та журналістики, Волинський національний університет імені Лесі Українки; Вишневська Оксана Антонівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу, факультет філології та журналістики, Волинський національний університет імені Лесі Українки.

Електронна адреса: Sukhareva.Svitlana@vnu.edu.ua; Vyshnevsk.Oksana@vnu.edu.ua

.Svitlana Sukharieva, Oksana Vyshnevskaja

SLAVIC WORLD IN WŁADYSŁAW SYROKOMLA'S WORKS AND TRANSLATIONS AS A SOURCE OF CREATIVE INSPIRATION

Abstract. *One of the key issues in Władysław Syrokomla's works and translations is the Slavic world presented against the background of the development of the literary era. The connections between his works and the activities of Slavophile groups were studied, and similar motifs were traced in the works of Ukrainian and Polish poets of the Romantic period. Attention was paid to the "east – west" antinomy, which is the basis of Slavophilic tendencies, with preferences for eastern borders.*

The Slavic world was fully presented not only in Władysław Syrokomla's poems, but also in his travel reports, stories, idylls, ethnographic collections, songs, historical dramas and translations. Syrokomla became famous as the translator of "Kobzar" by the Ukrainian bard Taras Shevchenko, who also belonged to the Slavophile movement and shaped his literary style based on the patterns of folk poetry.

On the one hand Syrokomla's works are based on the theory of Polish Sarmatism as a noble culture and reflect national traditions in the form of legends, songs and folk tales. On the other hand it is a clear manifestation of "black romanticism" with proto-Slavic motifs. The main characters are peasants and peripheral petty gentry. Historical motifs encompass the period of development of Poland from the Middle Ages to the 18th century. A special place in Syrokomla's work is occupied by the rural landscape and the motif of love for the small homeland. The writer used a narrative style similar to the language of the common people, which is why some of his poetic texts were considered folk songs. The peculiarities of the writer's individual style served as an inspiration for many Slavic artists, who with great enthusiasm published translations of his works, imitated them and paraphrased them in various ways. Mykhailo Starytskyi holds a special place in the assimilation of Syrokomla's poems in the history of Ukrainian literature. A key challenge for contemporary researchers of Polish literature is the return to Slavic sources in Syrokomla's works and attempts at their retranslation or original translation due to the systematization of Slavophile materials.

Keywords : *Slavic world, romanticism, Slavophilism, translation, small homeland.*

Information about authors: *Svitlana Sukhariyeva, habilitated doctor of philological sciences, professor, head of the Department of Polish Studies and Translation, coordinator of the Polish Institute, Lesya Ukrainka Volyn National University; Oksana Vyshnevskaya, Candidate of Philological Sciences (Ph. D.), Associate Professor at the Department of Polish Studies and Translation of Lesya Ukrainka Volyn National University.*

E-mail: *Sukhariyeva.Svitlana@vnu.edu.ua; Vyshnevskaya.Oksana@vnu.edu.ua*

Polscy romantycy, do których zaliczamy m. in. Władysława Syrokomłę (właściwie Ludwika Władysława Franciszka Kondratowicza), w swoich dziełach opierali się na ideę słowiańską tworzącą swoiste tło ich poszukiwań twórczych. Dużą rolę odegrały w tych czasach również szeroko wówczas rozpowszechnione założenia słowianofilskie. W obrębie tych wątków prześledzimy wiersze i przekłady Władysława Syrokomli ogarniające jak najpełniej obrazy i motywy słowiańskie.

Mówiąc o słowiańszczyźnie, należy wspomnieć te badania, które odegrały ważną rolę w kształtowaniu romantycznych upodobań słowiańskich. Marian Jakóbiec odwołuje się w tym do pracy “Zur Philosophie der Geschichte” Johanna Gottfrieda Herdera (1791), z której korzystali w swoich rozważaniach o świecie słowiańskim Kazimierz Brodziński, Benedykt Rakowiecki, Waław Maciejowski i in. jako prekursorzy słowianofilskich opracowań [5, s. 228].

Kontynuatorami badań idei słowiańskiej w literaturze polskiej zostali M. Janion [7], M. Jakóbiec-Semkowa [6], R. Ryba [12] i in. Na podstawie ich prac możemy stwierdzić potrzebę odczytania słowiańskich wątków i motywów w poezji W. Syrokomli.

Agnieszka Gajda w oparciu o tak ważne pod tym względem badania Marii Janion wyraża sugestię, że jednym z kluczowych elementów rozwoju słowianofilstwa było “przekonanie o dwoistości kultury w Polsce”, mając na uwadze symbiozę wątków chrześcijańskich i pogańskich [4, s. 168]. W odniesieniu do wierszy Syrokomli ten czynnik jest w pewien sposób ukryty w symbolach “czarnoromantycznych”, co bardzo mocno upodabnia jego dzieła do twórczości J. Słowackiego i innych współczesników [5].

Tak, w postaci upiora dusza młodego zmarłego rolnika przychodzi do swojej rodziny i zagląda przez okno do wnętrza domu ukochanej:

Wieczorem wy umarli niekiedy umiecie,
Wziąwszy postać upiora, błąkać się po świecie,
Odwiedzać rodzinne sioła [14, s. 25].

Jeszcze mroczniejszy obraz śmierci i przemijania spotykamy w jednym z sonetów, gdzie są ukazane same mogiły, czaszki, robaki i żmije:

Mogiła przy mogile, syny trupich kości,
Robaki odrażliwe po ziemi się wleką, –
Trącasz nogą – to czaszka – w niej gadzina gości [14, s. 8].

Wiersze Syrokomli zwykle są wypełnione smutkiem i tęsknotą, ogólnie właściwą dla kultur narodów słowiańskich, co szczególnie objawia się w kulturach polskiej i ukraińskiej, a mianowicie, w ich pieśniach, dumach, dumkach i balladach.

Był to świat fantazmatyczny, przede wszystkim przeciwstawiony kulturze zachodniej i chociaż w pewnym stopniu podążający za jej osiągnięciami cywilizacyjnymi, lecz ze swojej natury zupełnie inny, pierwotny, zakotwiczony w tradycjach ludowych, związany z korzeniami prasłowiańskimi, pełny wolności, co Władysław Syrokomla trafnie zauważył w drugiej części poetyckiego dzieła “Muzyka” cyklu “Rymy ulotne”:

Byłem w bogatych Germanów ojczyźnie,
Tam lud przemyślny gospodarzy dzielnie,
Tam pełno życia i ludno, i żyźnie,
Tam i zbytkowe kwitną rękodzielnie, —
Szeroki handel, szybkie parowozy,
I murowane mieszkania człowiecze,
A u nas w górach chyba wilk się wlecze,
Lub się wałęsa pasterz przez wąwozy —

Lecz w moim kraju nic serca nie gniecie,
Wolniejszy oddech, swobodniejsze lice,
Świat ten szeroki i pięknie na świecie,
Lecz nie ma ziemi, nad moją ziemię [14, s. 10].

Na pierwszy rzut oka poeta, podobnie do innych mistrzów słowa, uwielbia obce kraje, podziwia ich piękno i darzy wielką miłością, jednak w tej antynomii odkrywamy zupełnie inny obraz, wypełniony symbolami prahistorycznymi, miłością do małej ojczyzny (w przypadku z Syrokomlą były to ziemie litewskie i białoruskie, chociaż w przekładach często pojawia się też stary Lwów i inne “ruskie” – czyli ukraińskie – okolice), który został gwiazdą przewodnią twórczości niemal wszystkich przedstawicieli literatury polskiej okresu romantyzmu.

Tak więc słowiańszczyzna w poezji W. Syrokomli przewija się w kilku głównych odsłonach. Pierwsza z tych odsłon to obraz małej ojczyzny zajmujący w dziełach poety miejsce kluczowe. Chodzi tu nie tylko o Wilno jako centrum ziemi litewskiej Królestwa Obojga Narodów, ale też o szeroko zarysowaną przestrzeń Borejkowszczyzny opiewanej w wielu wierszach i wyolbrzymionej do pojęcia Kresów Wschodnich.

W oparciu o popularne wówczas idee słowianofilstwa odnajdujemy w poezji Syrokomli jeszcze jedną odsłonę słowiańską – miłość ku tradycjom szlacheckim. Widzimy to, na przykład, w przetłumaczonym z łaciny wierszu K. Sarbiewskiego “Oda IV. Do swojego brata Stanisława Sarbiewskiego”, zwłaszcza w następujących wersach:

... Do nas, zacne głowy!
U nas już bohaterskie uczucia zamarły,
Po waszych wielkich czasach przyszedł wiek jałowy,
I z plemienia olbrzymów zrodziły się karły [10, s. 54].

Uważamy, że w tym samym celu poeta zabrał się za tłumaczenie poematu S. Klonowica “Roxolania” i innych poetyckich tekstów stworzonych w języku łacińskim [3]. Opiewanie chwalebnych rodów szlacheckich i książęcych (zwłaszcza bliskich sercu Radziwiłłów), miało służyć

wznowieniu rycerskich tradycji słowiańskich, o czym poeta wspominał niejednokrotnie. Tak więc obraz Słowianina-rycerza w wierszach i przekładach Syrokomli też należy uznać za kluczowy.

Kraj ojczysty z reguły jest opiewany w jego szczegółach, czułych, wzruszających obrazach przechowywanych w pamięci w czasie różnych powikłań życiowych. Tak, w wierszu "O moim starym domku" z cyklu "Gawędy" poeta pisał:

Ej, za górę, za wysoką,
Stare dęby z lewej strony –
Za dębami bawi oko
Nadniemieński brzeg zielony.
Z prawej strony bagno szlakiem,
Na bagnisku wierzba wzrasta
A na piasku nad chruśniakiem
Szumi sośnina kolczasta.
W parkanową wjedź ulicę –
Stary domek w ziemię gnie się –
Krzywe ściany, a na stresie
Mchem zakwitły już dranicę... [13, s. 33].

Zamiłowanie w rodzinnej sielance jest szczególną cechą poezji Syrokomli, lecz widzimy, że jest to sielanka niezwykła, ponieważ wyzuta z sentymentalizmu i z fotograficzną dokładnością zbliżona do rzeczywistości. To dzięki prostocie systemu sylabotonicznego, melodyjności, przejrzystości obrazów ona była tak lubiana w środowisku ludu uboższego, więc nieprzypadkowo niektóre wiersze poety później uważano za pieśni ludowe. Akurat taka zażyłość z folklorem świadczy o wyraźnym zaangażowaniu Syrokomli w nurt słowianofilstwa. Powszechnie znanym faktem jest, że obrazy pogańskie w poetyce Syrokomli zajmują ważne miejsce i pełnią rolę pośredników historycznie – między pokoleniami, a ogólnie – między narodami o wspólnym korzeniu słowiańskim. Prawdopodobnie (a taki wniosek wysnuwa się przede wszystkim w oparciu o analizowane przez nas wiersze) autor był stale zauroczony

tradycjami i wątkami słowiańskimi, za czym przemawiają nie tylko panoramy krajobrazów, lecz też drobne szczegóły, w których rozpoznajemy o wiele głębszy kontekst dzieł poetyckich.

Jeden z motywów słowianofilskich prowadzi Syrokomlę, podobnie jak innych ówczesnych poetów w stronę stepów ukraińskich, gdyż Kozak utożsamia się z wolnością, której tak pragnęli polscy powstańcy. Stąd pełna stylizacja – i to bardzo udana – dumki kozackiej w wierszu “Korale”:

Gdym Kozaki szedł na boje,
Moja Hanna rzecze:
“Niesiesz, luby, życie swoje
Pod tatarskie miecze!
Lecz modlitwa, płacz dziewczyny
W boju cię ocali;
Ty mi za to, mój jedyny,
Przywieź sznur koralu” [13, s. 19].

Słowiańszczyzna Syrokomli opiera się nie tylko na pogańskiej starożytności, lecz też w duchu romantyzmu podnosi do najwyższego poziomu sakralnego. Obraz Bogurodzicy został nieprzypadkowo zilustrowany cudownym obrazem w Ostrej Bramie. W “Hymnie do Najświętszej Panny w Ostrej Bramie” poeta wykorzystuje tradycyjne wyrazy zaczerpnięte z modlitw katolickich powtarzając je w tekście w postaci refrenu:

Matko! Pod Twoją obronę
Z pokorą się uciekamy [13, s. 61].

Innym ważnym obrazem małej ojczyzny jest Polesie, do którego W. Syrokomla wraca odrzucając błahostki świata. Jest to jeszcze jedno kluczowe hasło w przedstawianych przez poetę sieniawskich krajobrazach. Dla przykładu wymieńmy chociażby fragment poetycki “Z wrażeń poleskiej podróży”:

W bagnie, piasku i borze,
Przy jeziora odnodze,
Siedzi wioska w pokorze,
Jako żebrak przy drodze.

Szumią sosny barczyste,
jakby doli jej płaczą.
Biedna wioska zaiste,
Jakże patrzy żebraczo! [13, s. 7].

W oparciu o teoretyczne założenia słowianofilstwa odnajdujemy w poezji Syrokomli miłość ku tradycjom ludowym i prostemu ludowi, pochylanie się nad jego trudami i nieszczęściami, ubolewanie nad analfabetyzmem. Widzimy to, na przykład, w wierszu “Niepiśmienny (gawęda ludowa)”:

...A teraz wszystko marnie ulata:
Bom nieuczony, bom niepiśmienny [13, s. 56].

W innym miejscu również odnajdujemy podobne rozważania:

Dumki – gołąbki, bywajcie zdrowe!
Ja was nie chwycę – jam niepiśmienny [13, s. 57].

Wybór przez poetę gatunku gawędy lirycznej kieruje czytelnika w przestrzeń poufnej rozmowy z autorem, co też jest wyrazem tradycji ludowych – zarówno polskich jak ukraińskich.

Należy w tym fragmencie podkreślić, że zauroczenie ukraińską dumką lub dumą było charakterystyczne nie tylko dla twórczości Syrokomli, lecz również dla całego pokolenia pisarzy słowianofilskich, pochodzącego z różnych ówczesnych centrów kulturowych – Lwowa, Wilna, Krakowa, Warszawy i innych miast byłej Rzeczypospolitej. Identyczne cechy słowiańskie w zakresie gatunku, tematyki, systemu symboli odnajdujemy w ówczesnej poezji ukraińskiej, która czerpała inspiracje z tych samych źródeł folklorystycznych, opiewała te same lub bliskie zakątki kresowe jako małą ojczyznę.

Syrokomla w wierszach ukazywał nie tylko miłość ku światu słowiańskiemu, lecz też przepaść między rzeczywistością a ideałami życiowymi. Stając po stronie dobra, nie miał ochoty i natchnienia

do śpiewania piosenek oderwanych od życia, lecz czuł się w nim głęboko zakotwiczony, więc alarmował o każdym problemie, zachęcał też do tego ducha buntowniczego innych. Agnieszka Gajda określa to zjawisko w literaturze romantycznej jako „*antyidylia słowiańska*” [4, s. 170]. Na jej tle logicznym zdaje się fakt połączenia pogańskich i chrześcijańskich określeń sacrum, które w pewien sposób wzajemnie uzupełniały się.

Szczególnym walorem twórczości Władysława Syrokomli są tłumaczenia znanych dzieł słowiańskich na język polski. Tutaj należy nadmienić, że dla narodu ukraińskiego ważnym wydarzeniem w świecie literatur słowiańskich stało się tłumaczenie przez Syrokomlę „Kobzarza” Tarasa Szewczenki w całości [2]. Zbiór wierszy Wieszcza ukraińskiego w wersji polskiej był tłumaczony jeszcze za jego życia według trzeciego wydania tomu, ukazał się w 1863 r. w Wilnie, a reprint wydano tamże w 1993 r. Język przekładu ma wyraźne cechy archaiczne pochodzące z okolic Wilna. Te osobliwości przekładu podkreśla Tadej Karabowycz [1] i inni współcześni badacze.

Poddamy analizie jeden z fragmentów tego zbioru aby dostrzec, jakie typowe cechy słowianofilskie łączyły polskich i ukraińskich autorów w tamtych czasach. W przetłumaczonej przez Syrokomlę „Dumce” („Rzeka ciągle choć powoli wpada w sine morze” / «Тече ріка в сине море, та не витикає») Szewczenki czytamy:

Po co gonisz się za marą,
Gdzie cię oczy wiodą?
Rzucasz ojca, matkę starą
I dziewczynę młodą.
W cudzej stronie – cudzy wszędzie
Wiarą i językiem;
Tam zapłakać z kim nie będzie
I pogwarzyć z nikim. –
Fale morskie! płońcie w pole
I brzegami trzęście:
Kozak marzył spotkać dolę,

A spotkał nieszczęście.
Już żurawie powracały,
W domu wytchnąć mogą;
Kozak, płacząc, poszedł dalej
Swą ciernistą drogą [12, s. 231].

Kozak jest dla poety i tłumacza *swoim* w powszechnej antynomii “swoj – obcy”, a zagraniczny krajobraz, ciągnące żurawie, szum morskich fal uzupełniają panoramę tęsknoty za krajem i małą ojczyzną.

Pamiętamy, że relacje polsko-ukraińskie nie zawsze historycznie układały się pomyślnie, więc nie brak śladów tych sprzeczności w poezji Szewczenki. Jak sobie dał radę z tymi kwestiami Władysław Syrokomla? Jan Orłowski tak charakteryzuje tę słowiańską odsonę pracy tłumacza: *“Praktykowana przez Syrokomlę metoda przekładu poetyckiego była w całej rozciągłości podporządkowana realizacji jego własnych celów i zamierzeń ideowo-artystycznych. W wielu wypadkach Syrokomli nie chodziło bynajmniej o przybliżenie czytelnikowi polskiemu dorobku obcych wieszczów; ich twórczość interesowała go przede wszystkim o tyle, o ile pozwalała mu wyrazić własne myśli, dążenia i własny program poetycki. To, co było w ich utworach niezgodne z uczuciami i wizją artystyczną tłumacza, zostało w niektórych przekładach często zmienione lub opuszczone”* [8, s. 109].

Również w “Przedmowie” do swojego tłumaczenia dzieł Szewczenki Syrokomla zauważał: *“W przekładzie naszym opuściliśmy kilka miejsc w Nocy Tarasowej, nie tłumaczyliśmy całego poematu Hajdamacy: bo tu autor, we krwi maczając pędzel, oszpecił estetyczną piękność swoich obrazów”* [11, s. 210].

Natomiast *“W balladach ‘Pryczynna’ (‘Lunatyczka’) i ‘Topola’ (‘Topol’), gdzie opisywał Szewczenko przeżycia i sytuację bez wyjścia dziewczyny wiejskiej w warunkach społecznych ówczesnej rzeczywistości, przeważa wierne odtworzenie oryginału”* [9, s. 161].

Jeśli chodzi o sprzeczność wizji ukraińskich i polskich wobec polityki rosyjskiej, to w grę wchodziła carska cenzura i żadnego z antyrosyjskich wersów Szewczenki nie dopuściliby do druku, to

również dotyczyło wersji przetłumaczonej. Więc w tym przypadku Władysław Syrokomla ujawnił pewien rodzaj ostrożności i umiarkowania pogładowego.

J. Orłowski i inni badacze podkreślali wysoki poziom słowiańszczyzny i podobne podejście do pytań sprzecznych w przetłumaczonych przez Syrokomlę dziełach rosyjskich [8]. Jak zauważał Autor przekładów, głównym celem jego przesłania jako tłumacza było uszlachetnienie kultur, zachowanie tej najlepszej strony słowiaństwa, która jest wspólna dla wszystkich narodów słowiańskich. Mimo powstańczych nastrojów była to jeszcze jedna typowa cecha romantyczna literatów polskich.

Dziedzictwo Syrokomli zaowocowało na ziemi ukraińskiej dzięki przekładom Mychajła Staryckiego, a ponieważ ten mistrz słowa wszystko, o czym pisał i nad czym pracował, nakładał na ukraińską tradycję kulturową, to jego tłumaczenia są w znacznym stopniu stylizowane pod folklor ukraiński [2].

Możemy wywnioskować, że świat Słowian został ukazany w poetyckich dziełach własnych i przetłumaczonych Władysława Syrokomli zarówno poprzez stosowanie słowianofilskich chwytów typowych (systemu symboliki ludowej, antynomii “wschód – zachód”, “swoj – obcy” itp.), jak też twórczych odkryć indywidualnych, opartych na kresowych/rodzimych tradycjach, krajobrazach, tożsamościowych cechach ludności lokalnej, jej duchu sarmackim (łączności pokoleń) i pragnieniu zachowania chwały rycerskiej, Arkadii kozackiej oraz wyrastającej z niej “złotej wolności” ukraińskiego stepu. Język autorski zachował gwarowe elementy małej ojczyzny (Białoruś – Litwa), a jednocześnie dużo zaczerpnął z źródeł folklorystycznych, zwłaszcza ukraińskich.

Wykorzystane gatunki w całości lub odrębne elementy dumy/dumki, ballady, gawędy ludowej (gminnej) wyszczególniają twórczość W. Syrokomli na ogólnym tle polskiego romantyzmu. W tej perspektywie należy dalej badać słowiańskie korzenie jego dzieł i osobliwości ich tłumaczeń na inne języki. Nie bez znaczenia pozostają również próby nowych przekładów wierszy Syrokomli, których we współczesnym środowisku ukraińskim dotychczas brakuje.

LITERATURA (REFERENCES)

1. Karaboych T. Translations of Taras Shevchenko into Polish [Pereklady Tarasa Shevchenka pol's'koju movoju] . *Our Word*. 2014. No 15 [Electronic resource]. URL: <https://nasze-slowo.pl/pereklady-tarasa-shevchenka-polskoju/> (date of access: 21.04.2024).

2. Moskalenko M. Essays on the history of Ukrainian translation [Narysy z istoriji ukrains'koho perekladu]. *Universe*. 2006. No 3/4 [Electronic resource]. URL: <https://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/146/41/> (date of access: 12.04.2024).

3. Buszewicz E. Między romantyzmem a barokiem. Władysław Syrokomla jako tłumacz poezji Sarbiewskiego – teoria i praktyka. *Ruch Literacki*. 2019. R. IX. Z. 3 (354). S. 289–299.

4. Gajda A. Pogańska Słowiańszczyzna w literaturze polskiej. Państwo i Społeczeństwo. 2008. Nr 4. S. 167–188.

5. Jakóbiec M. Idea słowiańska Juliusza Słowackiego. *Slavia Orientalis*. 1960. Nr 2. S. 228.

6. Jakóbiec-Semkowa M. Słowiańska pieśń ludowa w polskich przekładach doby romantyzmu. Wrocław : Ossolineum, 1981. 305 s.

7. Janion M. Niesamowita Słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury, Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2006. 360 s.

8. Orłowski J. Władysław Syrokomla jako tłumacz poezji rosyjskiej. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F, Nauki Filozoficzne i Humanistyczne*. Nr 27. S. 107–122.

9. Pączowski T. Władysław Syrokomla jako tłumacz Szewczenki. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F, Nauki Filozoficzne i Humanistyczne*. 1963. Nr 18. S. 149–166.

10. Poezye Ludwika Kondratowicza (Władysława Syrokomli). Wyd. zupełne na rzecz wdowy i sierot autora. T. 9 : Przekłady poetów polsko-łacińskich. Warszawa : Skład główny u Gebethnera i Wolffa, 1872. 380 s.

11. Poezye Ludwika Kondratowicza (Władysława Syrokomli). Wyd. zupełne na rzecz wdowy i sierot autora. T. 10 : Przekłady z rozmaitych języków. Warszawa : Skład główny u Gebethnera i Wolffa, 1872. 396 s.

12. Ryba R. Ślady staropolskich konwencji eksordialnych w przedmowach Władysława Syrokomli. *Romantyczne przemowy i przedmowy / red. J. Lyszczyna, M. Bąk*. Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2010. S. 193–207.

13. Syrokomla W. Poezje wybrane. Kraków : Universitas, 2003. 168 s.

14. Syrokomla W. Rymy ulotne [Electronic resource]. URL: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/syrokomla-rymy-ulotne.pdf> (date of access: 03.04.2024).